

Bevrijding luisterviering

3 mei 2020

Voorbereiding: Marie-Thérèse van de Loo, Tamme Wiegersma, Jos van Eijden, Jan Hulsbergen

Welkom

Van harte welkom bij de Luisterviering van zondag 3 mei 2020, met als thema: "BEVRIJDING". Vrijheid is een kostbaar goed. Je kunt het niet vastpakken, het begint met een roes. Onze vaders en moeders sprongen en dansten op straat en klommen op de tanks in Den Haag. En wij?

Is de roes allang voorbij? Hebben we ons ooit verzoend met de Duitsers bijvoorbeeld? Bevrijding en verzoening kan dat samen? Zoveel vijanden opnieuw en geweld, de onverzoenlijkheid van extreem rechts. Waar staan we toch?

Lied Psalm 119 vrij - Mijn ziel smacht naar bevrijding

Inleiding

75 jaar vrijheid. Wij vieren het deze week. Wat een uitbundig en veelkleurig feest had moeten worden van zingende en dansende mensen, vrijmarkten en festivals wordt nu anders gevierd, meer ingetogen misschien, het zal er niet vanaf spatten. Maar wat meer naar binnen gericht. En dat kan zeker zo goed, misschien zelfs beter deze keer....

Want wat betekent vrijheid echt voor ieder van ons? Meer dan te kunnen doen waar je zin in hebt... Vrijheid is niet 'los verkrijgbaar' net zo min als liefde, trouw, gerechtigheid en verzoening. Zelfs als je vrijheid krijgt, is die alleen levensvatbaar als je leert ervan te houden en die dus te onderhouden! Het is een kostbaar goed dat je verlangen en hoop diep van binnen levend houdt, zelfs in tijden van crisis met angst, verdriet en beperkingen zoals die er nu zijn. ....

Gebed

Eeuwige,

In deze bizarre tijd die feestelijk had moeten zijn

worden we stil en keren naar binnen,

om stil te staan bij wat ons overkomt.

We leggen het bij U en vragen U

Open ons voor uw wijsheid

Geef richting om uit de verwarring, die ons overvalt, te komen

Open ons voor die liefde zonder einde

die ons diep van binnen vrijmaakt van angst, eenzaamheid en verdriet

Herinner ons aan Uw trouw.

U die de zegt: Ik ben er voor jou!

Lied Lied om vrijheid

Lezing 'Dan komt de dag' (Jurjen Beumer)

Dan komt de dag.

Heus, er zal zeker terugval zijn naar de duistere kanten in ons bestaan. En de zwarte schroeiplekken van oorlog en geweld op onze aarde, wat dreigen ze niet dikwijls de overhand te krijgen.

Laten we echter niet moedeloos worden en ons hopeloos voelen. Laat de kleuren van de vroege ochtend rijpen in de late middagzon. Altijd zal de zonnebloem zich wenden naar het licht van de wereld. Altijd zal er één opstaan en gáán. Dat wij onze nachten niet verbrassen en onze dagen niet verslapen, maar ze aangrijpen als gegeven kansen om de vrede en vrijheid te zoeken en het geluk te vinden.

Pablo Neruda dichtte:

“Dan komt de dag
dat wij licht en water
aarde en mens bevrijden
dan komt de dag dat wij zijn
alles in allen.

Muziek

Lezing Uit de brief van Paulus aan de GALATEN 5 : 13 – 16 en 22 – 23.

“U bent geroepen om vrij te zijn. Maar gebruik die vrijheid niet als voorwendsel voor zelfzucht. Nee, wees elkaar juist dienstbaar in een geest van liefde. Want de hele wet is vervat in dit ene gebod: Heb je naaste lief als jezelf.

Maar als u elkaar als dieren bijt en verscheurt, valt te vrezen, dat u elkaar verslindt.

Ik bedoel dit: als u zich in uw levenswandel laat leiden door de Geest, zult u geen gevolg geven aan zelfzuchtige verlangens.

Want wat de Geest doet groeien en rijpen, is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid en vertrouwen, eenvoud en zelfbeheersing”.

(Uit bijbel in omgangstaal: Katholieke Bijbelstichting en Nederlands Bijbelgenootschap 1991).

Lied Nu nog met halve woorden

Reflectie (deel 1)

Vrijheid is een kostbaar goed. Net zo min als gerechtigheid of liefde kan je het vastpakken of definiëren. We kleuren het in vanuit onze geschiedenis, situatie, verlangen....

Als ik beelden zie van de bevrijding, dan spat de vreugde er vaak vanaf: hossende mensen in de straten, op tanks van de bevrijders... maar ik ken ook beelden van collaborateurs of vrouwen die met Duitse soldaten omgingen, en vernederd op open vrachtwagens door de stad gereden werden.

Vrijheid: eindelijk bevrijd / verlost van de Duitse bezetting. Maar wat na die roes .... ?

Van alles is tekort ... Joden die met duizenden werden weggevoerd, keren niet terug ...

Oorlogsmisdaden moeten berecht worden en vooral: Het land moet weer opgebouwd worden ... Verzoening, daar zijn we nog even niet aan toe .... Maar ... moeten onze Duitse burens dan voor altijd vijanden blijven? ...

En nu, 75 jaar later, zijn we in zekere zin weer bezet: nu door de dreiging van het Coronavirus en alle maatregelen die verspreiding zo veel mogelijk moeten voorkomen. Nederland in een intelligente lock-down. Bizarre tijden: het meest mooie lenteweer schijnt zich nergens wat van aan te trekken en intussen zitten we binnen en proberen op allerlei creatieve manieren onszelf te vermaken en contacten te onderhouden, zonder elkaar nog aan te mogen raken.

Filosofen, psychologen, theologen, sociologen, economen ... ze zien deze crisis als een kans om eens goed stil te staan bij wat dit alles met ons mens-zijn doet. Zingevingsvragen krijgen alle ruimte en tijd, maar intussen stort de economie in en raken ouderen in hun eenzaamheid opgesloten. En ach, de eerste weken valt het nog wel mee, maar nu bekend werd gemaakt dat bv. alle evenementen voor heel de zomer tot 1 september afgelast zijn, van de voetbalcompetitie tot Sail Amsterdam en van de de Zwarte Cross tot het songfestival .... blijft het wel stil in Nederland.

Hoe kijken we nu tegen vrijheid aan? Gaat die boven gezondheid? Hoe verhoudt die zich tot privacy?

Kunnen we de rust opbrengen, om nu niet eens alleen te kijken naar de uitingen van vrijheid, maar eerst eens naar wat vrijheid in wezen bedoelt te zijn?

Hoe wordt er eigenlijk in de bijbel over vrijheid gesproken? Ook het Joodse volk heeft weet van bezetting en slavernij, waarvan het even zovele keren bevrijd werd.

Het Exodus-verhaal is een van de kernverhalen dat heel de geschiedenis met hen meegaat. De mens is hardleers .... Steeds weer weet hij z'n herwonnen of verkregen vrijheid toch weer niet voldoende te waarderen. Of het zo vanzelfsprekend te vinden dat het hem onverschillig laat. Sterker nog: hij vindt dat hij er recht op heeft te kunnen doen wat hij wil. Maar is het dat, wat vrijheid bedoelt te zijn?

Daarom is gedenken zo belangrijk: Stilstaan bij wat gebeurd is: niet alleen bij de verschrikkingen, maar ook bij hoe mensen zich verzet hebben en ondanks alles wisten te overleven, om door te leven.

Niet alleen voor zichzelf maar met, voor en door mensen om hen heen. Dat wil niet zeggen dat ze geen angst kenden, maar die kreeg niet het laatste woord, omdat hun hoop en verlangen, dat een nieuwe wereld komen zou, sterker bleek dan de wanhoop.

Ze bleven tekenen, zingen, voor elkaar zorgen op onderduikadressen en in de kampen, de grote feesten vieren, al was het nog zo summier en primitief, zo hielden ze het verlangen vast naar dat leven hierna, achter de horizon.

Lied Psalm 85 vrij - Gij hebt uw land begenadigd.

Reflectie (deel 2)

Al krijg je bij wijze van spreken de vrijheid in je schoot geworpen, je moet haar leren. Gaan inzien, dat hoe onvrij een situatie ook mag zijn, je altijd zelf een keuze hebt om toch innerlijk vrij te zijn. Het klinkt misschien wat hoogdravend, maar toch: ik denk dat het wel waar is! Want aan wie of wat verbind je dat begrip vrijheid? Is vrijheid voor mij, ook vrijheid voor die ander? Gaat het over mijn 'ik' die wil doen en beslissen over wat ik zelf wil, of gaat het om de Geest in mij en jou, die ons de weg naar het grotere Leven en de onvoorwaardelijke Liefde wil wijzen/leren?

Paulus schrijft daar intrigerend over in zijn Galatenbrief: "Ruil de in Christus ontvangen vrijheid niet in voor de slavernij aan de Joodse wet! Of in zijn, maar ook onze tijd: Kom los van de op jezelf gerichte begeerten/ los van je eigen "ikkigheid "

Paulus brengt mij tot het inzicht dat de vrijheid waar Christus het over heeft, onze beperkte blik en situatie overstijgt. Het gaat om de vrijheid die je leert kennen en ervaren, wanneer je juist die diepe verbondenheid ervaart, die voelt als thuis komen, bij jezelf, een ander, bij God. Vrijheid bestaat en groeit in verbondenheid. Gaat samen met verzoening. Heel letterlijk: je weer verzoenen met de ander, in plaats van met wrok en wraak je af te keren en schuilen in jouw zogenaamde veilige vrije zone. Vrijheid groeit naarmate je accepteert dat het is wat het is, in je leven, met al de schrammen en littekens die daarbij horen. Als je je daarmee kunt verzoenen komt er nieuwe ruimte vrij voor jou en de ander. Je gaat je zelf, de ander, de wereld, en wie weet zelfs God... in een nieuw licht zien. In het licht van liefde, vertrouwen en solidariteit.

Echte vrijheid is onlosmakelijk verbonden met onbaatzuchtige liefde. Vrijheid kan niemands eigendom of eigen recht zijn. Vrijheid verdraagt geen onderworpenheid en laat zich ten diepste niet inperken door dreiging. Ze wil niet anders dan tot leven komen in de wijze waarop wij in aandacht en vrede met elkaar en de aarde omgaan.

Dat is een grote verantwoordelijkheid waar we elkaar, maar zeker ook Gods hulp bij nodig hebben. Dat vraagt niet alleen om daden, maar ook om bezinning. Vrijheid wil er zijn om van te genieten!

Laten we in deze tijd niet alleen wat meer naar elkaar omkijken, maar ons ook afvragen: mag/kan die ander vrij zijn bij mij.

Vrijheid/ vrij zijn moet je leren!

En laten we er dan uiteindelijk vooral samen van genieten!

Voorbeden

Buiten leeg

een hoofd vol lockdown en corona

je zingt, meer nog je vecht, huilt, bid, lacht, werkt en bewondert
een toekomst: onzeker.

Verlangen naar wijd open land

het gespook uit je laten vloeien,

vrijheid in je, ontworsteld aan doemdenken.

Ons leven,
een film speelt in ons hoofd
vol flashbacks die maar niet worden gedoofd
wat lukte er, wat niet?
Onbewust zetten we ons schrap....
hoe goed is het om de last van onze schouders
te laten vallen,
om vrijheid te doorvoelen in al je botten
en te denken wat je wilt
te zeggen wat je wilt.

We verbergen de diepte van onze angst,
snakken naar ruimte, naar vrijheid.
We zoeken naar richting op ons innerlijke kompas
voor onszelf en voor die ander.
Op al die plaatsen waar mensen niet vrij zijn,
en daar waar maar één levensovertuiging of éénlevensstijl
wordt geaccepteerd.

Hebben we de moed
om vrijheid te zoeken?
Ons niet te laten ringeloren
door de futiliteiten
de bijzaken
die ons zo in beslag kunnen nemen?

Stappen we het water in om er op te lopen
vertrouwen we op onszelf, op die ander?
Kunnen we gaan met degenen die zelfs geen perspectief meer zien?

Want Jij bent groter dan ons hart.
Jij hebt gezegd: Ik ben er voor jou.
We weten zo goed dat we soms een gevecht moeten leveren
om ruimte, om vrijheid,
om voor wat van waarde is
in onze familie, onze buurt, op school, op ons werk, in de politiek.

Zullen we dit geschenk van de vrijheid doorgeven
aan de generaties na ons?

Zolang de wind van de wolken waait
kunnen wij ons gedragen voelen
door het wonder van de liefde!

Amen.

Zegen

Jezus zegt ons:

Ik ben er voor jou

Als de Weg, de Waarheid en het Leven

Ik nodig je uit mee op weg te gaan

En je zult met verwondering

De kracht van de liefde ontdekken

Durf er maar voor open te staan ....

Ga, en wees elkaar

in Gods Naam tot zegen ...